

Vzestup a pád julsko – klaudijské dynastie

Aleš Mučka

Julsko – klaudijská dynastie

- ◆ 1. Augustus (31/27 př. n. l. - 14 n. l.)
- ◆ 2. Tiberius (14 – 37)
- ◆ 3. Caligula (37 – 41)
- ◆ 4. Claudius (41 – 54)
- ◆ 5. Nero (54 – 68)

Pět prvních římských císařů

Augustovy výboje (30 př. n. l. – 14 n. l.)

Nové provincie

- ◆ Roku 30 př. n. l. se Egypt stal římskou provincií a o rok později začalo formování Moesie
- ◆ Dvě nové provincie – Noricum a Raetia – byly Římskou armádou obsazeny v roce 15 př. n. l.
- ◆ Někteří odpůrci Říma prováděli loupeživé nájezdy na hranicích impéria (Takfarínas)

Ottaviano Augusto: 31 a.C. - 14 d.C.

Territori appartenenti a Roma prima del 31 a.C.
 Annessioni e conquista di Ottaviano:

dal 31 al 19 a.C.

dal 19 al 9 a.C.

dal 9 a.C. al 6 d.C.

Regni clienti di Roma con Ottaviano:

Fortezze legionarie: nel 6 d.C.

Válka s Germány (13 př. n. l. – 16 n. l.)

Drusus překročil Rýn

- ◆ Roku 13 př. n. l. se Claudius Nero Drusus stal správcem Galie a ihned musel čelit útoku germánských kmenů z pravého břehu Rýna
- ◆ Při jejich pronásledování překročil se svými legiemi Rýn a během trestné výpravy došli římsí vojáci až k Labi
- ◆ Drusus zemřel roku 9 př. n. l. po pádu z koně

Kdo převzal velení?

- ◆ Vrchním velitelem se stal po Drusovi Lucius Domitius Ahenobarbus, který překročil roku 3 př. n. l. Labe
- ◆ Po svém návratu do Říma se roku 4 n. l. ujal velení budoucí císař Tiberius
- ◆ Okamžitě uzavřel spojení s náčelníkem kmene Cherusků a poslal jeho syny Arminia a Flavia do Říma

Povstání v Ilýrii

- ◆ V roce 6 n. l. povstalo několik kmenů v Ilýrii, které porazily místní římskou posádku a začaly ohrožovat Řím
- ◆ Císař Augustus proti nim vyslal vojevůdce Germanica s 10 legiemi
- ◆ Také odvolal Tiberia z Germánie s většinou jeho jednotek
- ◆ Správcem nové „provincie“ se stal roku 6 n. l. Publius Quinctilius Varus

Arminius chystal vzpouru

- ◆ Arminius se jako velitel *auxilií* (pomocných sborů) prosadil v Římské armádě a získal důvěru správce Vara
- ◆ Zároveň začal vyjednávat s náčelníky germánských kmenů a chystal vzpouru proti římské správě
- ◆ Náčelník Segestes se přidal, když si Arminius vzal jeho dceru Thusneldu

Varus přemýšlel pomalu

- ◆ Na podzim roku 9 n. l. zahájil Varo přesun XVII., XVIII. a XIX. legie, tří jezdeckých al a šesti kohort auxilií do zimoviště na Rýně (Haltern?)
- ◆ Arminius ale správce informoval o povstání v oblasti Kalkriese
- ◆ Varus se tam s celou armádou vydal i přes varování náčelníka Segesta

Třídenní bitva v Teutoburském lese (září 9 n. l.)

- ◆ **Římské císařství**
- ◆ Publius Quinctilius Varus
- ◆ Síly: 20 000 – 30 000 mužů
- ◆ Ztráty: téměř celá armáda

- ◆ **Germánské kmeny**
- ◆ Arminius
- ◆ Síly: asi 12 000 – 35 000 mužů
- ◆ Ztráty: neznámé

La battaglia della Selva di Teutoburgo (9 d.C.)
(odierna Karkriese)

Autostrada 1
(attuale tracciato)

Grande palude

Molti Romani, disorientati dalla confusione della battaglia, fuggirono a Nord, ma trovarono la morte nella vicina palude

La colonna romana, formata da 3 legioni (XVII, XVIII e XIX), 6 coorti di fanteria e 3 ali di cavalleria ausiliarie (per un totale di circa 20.000 uomini), si allungava nella foresta di Teutoburgo per circa 3,5 km.

Sentiero principale

3,5 Km

Canale Reno-Elba
(attuale corso)

I Romani tentano un'ultima e disperata difesa, provando a trincerarsi in un campo di fortuna fatto di carriaggi

5.000/7.000 Germani dietro il terrapieno

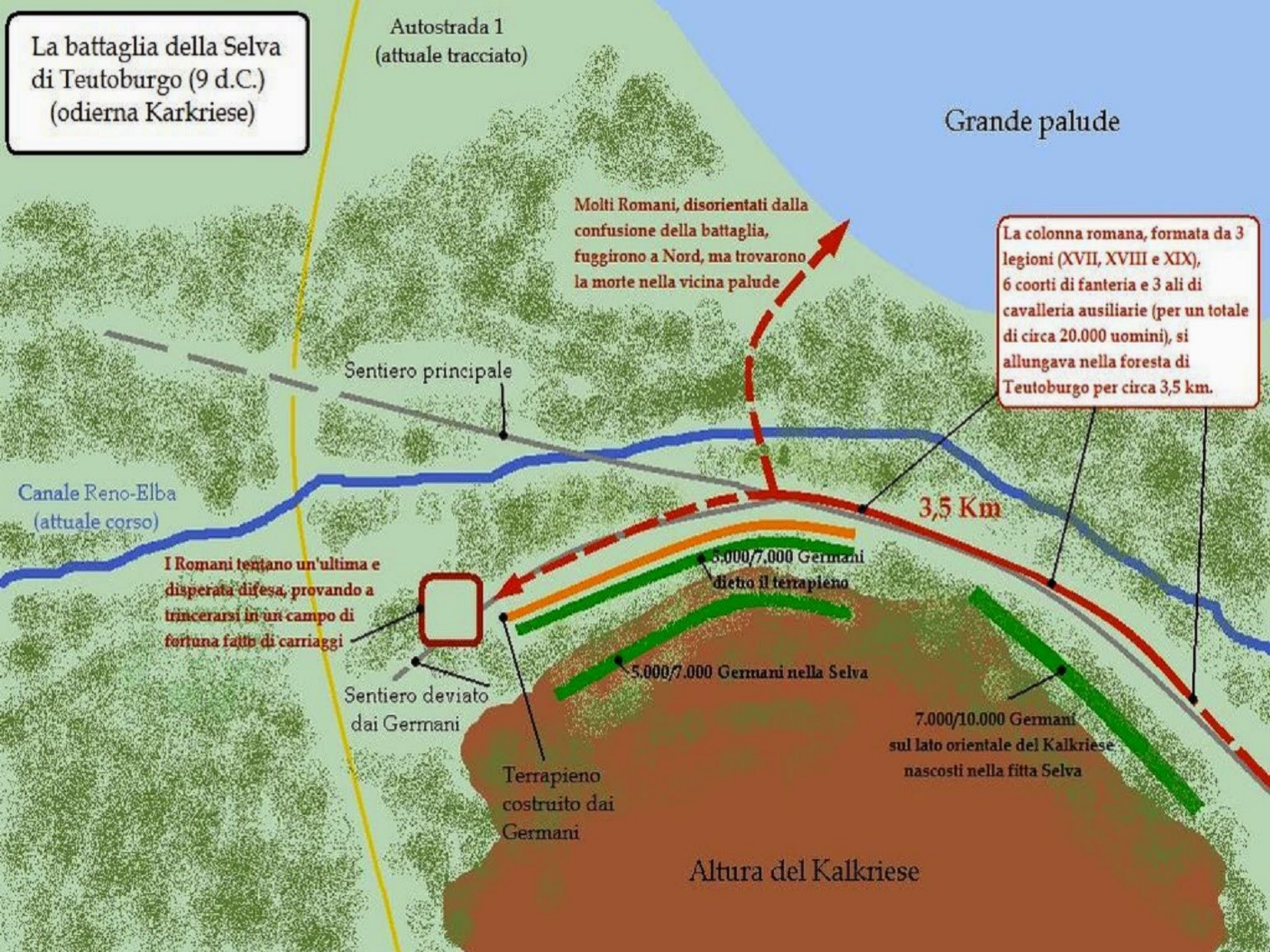
Sentiero deviato dai Germani

5.000/7.000 Germani nella Selva

7.000/10.000 Germani sul lato orientale del Kalkriese nascosti nella fitta Selva

Terrapieno costruito dai Germani

Altura del Kalkriese

Následky bitvy

- ◆ Těžký psychologický šok pro celou Římskou říši
- ◆ V roce 14 n. l. vyrazila do Germánie římská trestná výprava, která o dva roky později porazila Germány v bitvě na planině Idistaviso
- ◆ Tentýž rok císař Tiberius ukončil z finančních důvodů válku s Germány
- ◆ Arminius podlehl atentátu roku 21

Dobývání Británie (43 – 76)

Římské invaze do Británie

- ◆ Poprvé a podruhé se v Británii vylodil Gaius Julius Caesar se svými vojáky v letech 55 a 54 př. n. l.
- ◆ Caligula v roce 40 n. l. sestavil invazní vojsko, které nepřekročilo kanál La Manche
- ◆ Invaze a následné dobývání ostrova začalo až roku 43 n. l. během vlády císaře Claudia (41 – 54 n. l.)

Římané se vylodili

- ◆ Roku 43 připluly do Británie čtyři římské legie (II., IX., XIV. a XX.), kterým velel Aulus Plautius
- ◆ Místní keltské kmeny vlákaly římské vojáky do vnitrozemí a zahájily proti nim partyzánskou válku
- ◆ Do čela odboje se postavili dva bratři a náčelníci (králové) Togodumnus a Caratacus v bitvě u Medway roku 43

Císař Claudius v Británii

- ◆ Togodumnus podlehl zraněním z bitvy a jeho bratr utekl před Římskou armádou do dnešního Walesu
- ◆ Krátce po bitvě připlul císař Claudius a přivezl posily a několik slonů
- ◆ Potom velel dobývání oppida Camulodunum (dnešní Colchester)
- ◆ Po 16 dnech se císař vrátil do Říma

Úplatná královna

- ◆ Během návštěvy císaře Claudia je mezi panovníky přítomna i královna kmene Brigantů Cartimandua a její manžel Venutius
- ◆ Oba se dostali k moci prostřednictvím války mezi svými kmeny a nyní požádali o pomoc Římany
- ◆ Římský správce je podpořil, ale požadoval za to spojenectví s Římem

Caratacův konec

- ◆ Na konci roku 47 se novým správcem provincie Britannia stal Publius Ostorius Scapula
- ◆ Římané následně vpadli na území dnešního Walesu
- ◆ Caratacus proti nim vedl partyzánskou válku dokud nebyl poražen roku 50 v bitvě u Caer Caradoc a vydán Cartimanduou

Obyvatelé Británie se nikdy nevzdali

- ◆ Caratacus byl odvezen do Říma, kde byl doživotně uvězněn
- ◆ Velitelem odporu proti Římanům se nyní stal právě Venutius, jehož první povstání bylo poraženo někdy mezi lety 52 – 57
- ◆ O druhé povstání se pokusil roku 69
- ◆ Vyhnal Cartimanduu, ale výsledek povstání není dodnes jasný

Povstání královny Boudicy (60 – 61)

Zneuctěná královská rodina

- ◆ Boudicca byla manželkou Prasutaga, krále kmene Icenů, který sídlil na území dnešního Norfolkku
- ◆ Když panovník zemřel, měly se jeho dědičkami stát jejich dcery a Řím
- ◆ Není jasné, zda důvodem k povstání bylo napadení královny a jejích dcer nebo římský útok na posvátný ostrov Mona (dnešní Anglesey)

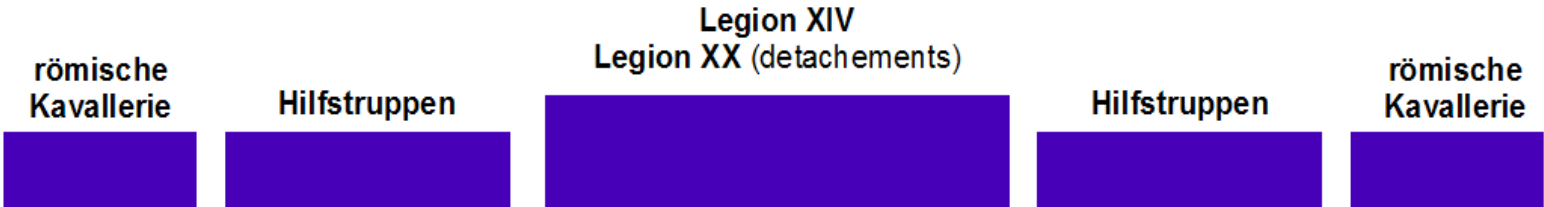

Podcenění povstalci

- ◆ První útok směřoval v roce 60 nebo 61 na Camulodunum (dnešní Colchester), kde pobýli místní posádku - asi 200 římských vojáků
- ◆ Do oblasti dorazila IX. legie, která ale byla s těžkými ztrátami odražena
- ◆ Povstalci poté vyplnili Londonium (dnešní Londýn)

Bitva u Walting Street (60 nebo 61)

- ◆ **Římské císařství**
- ◆ Gaius Suetonius Paulinus
- ◆ Síly: 10 000 mužů (XIV. a části XX. legie a auxilie)
- ◆ Ztráty: asi 400 padlých
- ◆ **Kmen Icenů a spojenci**
- ◆ Boudicca
- ◆ Síly: asi 230 000 lidí (mnoho žen a dětí)
- ◆ Ztráty: 80 000 padlých

Britannier

Familien mit Zugwagen

offenes Gelände

Pretoriánská garda

Armáda pro císařskou politiku

- ◆ Již před vznikem principátu si někteří politikové a vojenští velitelé sestavovali ze svých vojáků jednotky pro svou ochranu
- ◆ Po roce 27 př. n. l. si Augustus vytvořil gardu z devíti kohort (po 500 mužích) a několika turmae (po 30 jezdcích) a roku 2 př. n. l. postavil do čela dva prefekty

Pretoriáni chránili i vraždili císaře

- ◆ Roku 23 n. l. byla garda stažena z jednotlivých kasáren a umístěna v Castra Praetoria na předměstí Říma
- ◆ Postupně se stav každé kohorty zvyšoval až na 1 000 mužů
- ◆ Roku 41 n. l. zavraždili Pretoriáni císaře Caligulu a prohlásili novým císařem Claudia
- ◆ Roku 68 n. l. zradili i císaře Nera

Rok čtyř císařů

Nero byl mrtev! Kdo se stal císařem?

- ◆ 9. nebo 11. června roku 68 se nechal opuštěný císař Nero zabít otrokem
- ◆ Z císařské rodiny nezůstal naživu žádný mužský příbuzný, a proto Římané museli hledat v jiných vážených rodech
- ◆ Novým císařem se stal sedmdesátiletý Servius Sulpicius Galba

Vindikovo povstání

- ◆ Proti Nerovi povstal roku 68 římský senátor galského původu Gaius Iulius Vindex v provincii Gallia Lugdunensis
- ◆ Jelikož si byl vědom svého barbarského původu, nominoval na nového císaře správce Hispanie Tarraconensis Galbu
- ◆ I když byl Vindex rychle vojensky poražen, Galba vytáhnul na Řím

Císař Galba

- ◆ Poté bez odporu vstoupil nový císař v říjnu 68 do neklidného Říma
- ◆ Jelikož Nerova politika naprosto zruinovala státní pokladnu, byl nucen zahájit úsporný program a nevyplatil vojákům odměny
- ◆ Nesouhlas s úsporami vedl 1. ledna roku 69 k povstání rýnských legií
- ◆ Galba se pokoušel vyřešit vzniklou krizi, ale byl 15. ledna zavražděn

Císař Otho

- ◆ Bývalý přítel císaře Nera se na začátku povstání připojil jako správce provincie Lusitánie ke Galbovi
- ◆ Když ho nový císař nevybral za svého dědice, nechal ho zavraždit
- ◆ Nespokojené legie na Rýně povolali císaře Aula Vitellia a vytáhly na Řím
- ◆ Po porážce v první bitvě u Bedriaka spáchal císař Otho sebevraždu

Císař Vitellius

- ◆ Na začátku července 69 vtáhl se svými vojáky do Říma jako císař
- ◆ Tentýž měsíc se ale vzbouřily legie v Egyptě, Sýrii a Judeji, které provolaly císařem Tita Flavia Vespasiana
- ◆ Antonius Primus, přívrženec Vespasiana, porazil Vitelliovu armádu v druhé bitvě u Bedriaka a potom nechal své muže zabít svrženého císaře během obsazování Říma

Císař Vespasianus

- ◆ Ačkoliv nepocházel ze senátorské rodiny, vydobyl si slávu a uznání na bitevních polích v Británii a Judeji
- ◆ Do Říma dorazil již jako císař a ihned zahájil stabilizaci říše – zavedl novou daňovou politiku, stabilizoval situaci v armádě a zahájil stavbu Kolosea
- ◆ Po jeho smrti v roce 79 se vlády ujal jeho syn Titus

Čtyři císaři za jeden rok

První židovská válka (66 – 74)

Začátek povstání

- ◆ Roku 66 římský prokurátor v provincii Judea Gessius Florus zabavil chrámový poklad, aby vyrovnal daňové nedoplatky
- ◆ Židé poté povstali proti římské nadvládě a obsadili Jeruzalém
- ◆ Do čela odboje se postavili zélóti (radikálové), kteří začali bojovat nejen proti Římanům, ale také proti bohatým Židům, kteří požadovali mír

První římský protiútok

- ◆ Římská říše vyslala armádu 30 000 mužů - velel Gaius Cestius Gallus
- ◆ Římané ale padli do léčky Šimona bar Giora u Beth Horon a ztratili 6 000 mužů, než se stáhli z bojiště
- ◆ Židovští povstalci vedení Hananem ben Hananem chtěli začít vyjednávat s Římany o míru, ale narazili na odpor radikálů především z řad zélótů

Vespasianus přebral velení

- ◆ Císař Nero povolal Tita Flavia Vespasiana, který vtáhl do Galileje se třemi legiemi a silnými pomocnými sbory (60 000 mužů)
- ◆ Proti povstalcům začal uplatňovat taktiku teroru až vyhlazování
- ◆ Obyvatelé Galileje hledali ochranu v pevnosti Iótapata (též Yodfat), které velel Josef ben Matitjahu (známý jako Flavius Iosephus)

Obléhání Iótapaty

- ◆ V roce 67 oblehla Římská armáda židovskou pevnost a po 47 dnech těžkých bojů ji Istí dobyla
- ◆ Okolo 40 000 obránců bylo zabito a více než tisíc prodáno do otroctví
- ◆ Velitel pevnosti odmítl spáchat sebevraždu, a když předpověděl Vespasianovi, že se brzy stane císařem, vstoupil do služeb římských velitelů

Na řadě byl Jeruzalém

- ◆ V Jeruzalémě mezitím zuřily boje mezi jednotlivými frakcemi
- ◆ Během nepokojů byl zabit Hanan ben Hanan a do čela obránců se postavil Jan z Giskaly (radikál) a Šimon bar Giora (schopný vojenský velitel)
- ◆ V roce 70 přitáhli k městu římsí vojáci vedení Titem, protože Vespasianus odcestoval jako nový císař do Říma

Dobývání města

- ◆ Jeruzalém měl tři hradby (jedny uvnitř druhých) a samotný chrám přestavoval další přírodní pevnost
- ◆ Římané město oblehli několik dní před začátkem svátku Pesach, a proto v něm bylo mnoho civilistů
- ◆ Po několika měsících byly postupně zdolány jednotlivé hrady a židovský chrám byl vyloupen a vypálen (září roku 70)

Už zbylo jen několik pevností

- ◆ Po pádu Jeruzaléma se povstalci stáhli jen do několika pevností, které Římané oblehli a nakonec dobyli
- ◆ Jednalo se o Héródeion (padla roku 71), Macháirús (vzdala se roku 72) a Masada (dobyta roku 73 nebo 74 poté, co obránci spáchali sebevraždu)
- ◆ Průběh celé války zaznamenal Flavius Iosephus ve svém díle *Židovská válka*

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy